

מבשר טוב

סעודה ג' פרשת מטות מסעי תשע"ב
ולשלושת השבועות
עיה"ק צפת

**וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל רְאֵשֵׁי הַמַּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'. אִישׁ כִּי יִדְר נָדַר לֵה' אוּ הַשְּׁבַע
שְׁבַע לְאָסֹר אָסֹר עַל נַפְשׁוֹ לֹא יַחַל דְּבָרוֹ כְּכֹל הַיֵּצֵא מִפִּיּוֹ יַעֲשֶׂה. (במדבר ל, ב-ג).**

ופירש רש"י: "ראשי המטות - חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחלה ואחר כך לכל בני ישראל, ומנין שאף שאר הדברות כן, תלמוד לומר (שמות לד, לא) וישבו אליו אהרן וכל הנשיאים בעדה וידבר משה אליהם ואחרי כן נגשו כל בני ישראל. ומה ראה לאומרה כאן, למד שהפרת נדרים ביחיד מומחה, ואם אין יחיד מומחה מפר בשלשה הדיוטות. או יכול שלא אמר משה פרשה זו אלא לנשיאים בלבד, נאמר כאן זה הדבר ונאמר בשחוטאי חוץ (ויקרא יז, ב) זה הדבר, מה להלן נאמרה לאהרן ולבניו ולכל בני ישראל שנאמר דבר אל אהרן וגו', אף זו נאמרה לכולן".

מדברי רש"י עולה שפרשה זו, כמו כל פרשיות התורה, לימד משה רבינו ע"ה בתחילה לנשיאים ואחר כך לכל בני ישראל. וצ"ב דאם ראשי המטות הכוונה לנשיאים מדוע נאמר "ראשי המטות" ולא נאמר "נשיאים" כמו שפירש רש"י. וגם יש לדעת מדוע דווקא בפרשת נדרים שינתה התורה שינוי זה מ"נשיאים" ל"ראשי המטות".

גם יש לדעת מה הקשר בין פרשת מטות לפרשת מסעי, שבשנה זו הם מחוברות, שבודאי כשמחברים ב' פרשיות יש שייכות בין ב' הפרשיות שמטעם זה חיברו אותם.

והנראה על פי מה שפירש בספה"ק **תפארת שלמה** (בפרשתן, ד"ה וידבר משה) ש"ראשי המטות" הם מלשון הטיה, דהיינו להטות דבר לכאן ולכאן.

והנה ענין נדר נעשה על ידי דיבורו של אדם, שעל ידי דיבורו אוסר איזה דבר על עצמו, או מתחייב לעשות איזה דבר, ונעשה מזה מעשה, וכן אדם שמקריב קרבן הרי הוא מתפיס בו את הקדושה על ידי דיבורו שאומר "הרי זו עולה" וכדומה. ובכמה מקומות איתא בגמרא "עקימת שפתיו הוי מעשה" (סנהדרין סה. כריתות ג:). ורואים מזה כמה גדול כח הדיבור של איש ישראל, והוא עיקר החיות, כדכתיב בבריאת האדם (בראשית ב, ז) "ויהי האדם לנפש חיה", ותרגם **אונקלוס**: "והות באדם לרוח ממללא".

ומכלל הדברים מתבאר שעל ידי דיבורו נמשך שפע של קדושה שהבהמה אכן תהיה קדושה, או בנדר ושבועה לאסור על עצמו איזה דבר, או לחייב עצמו לעשות איזה דבר. וגם הפרת או התרת הנדר נעשה על ידי דיבור, שאומר החכם מותר לך, או הבעל אומר מופר לך.

ואפילו בדברים שהם היפך הקדושה פועל כח הדיבור, כמו עבודה זרה, שאדם יכול להקצות דבר לעבודה על ידי דיבורו, ועל אחת כמה וכמה שבקדושה פועל כח הדיבור שאדם יכול להקדיש קרבן לה' ולפעול כל מיני עניינים על ידי דיבורו וכנ"ל.

ולא רק בדיבור יכול אדם לפעול, אלא גם בשתיקה, וכמו שאיתא בחז"ל בכמה מקומות שעל ידי ששתקו במקום שהיה להם רצון לדבר זכו לדברים גדולים, וכמו שאמרו חז"ל במסכת **יומא** (כג.) "הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין, עליהן הכתוב אומר (שופטים ה, לא) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

וכח זה ישנו רק אצל עם ישראל, משא"כ אצל אומות העולם לא שייך ענין זה שדיבורם ישפיע איזה דבר וייחשב כמעשה. ואף שאיתא בגמרא **מנחות** (עג.) שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות כישראל, כבר כתבו **הראשונים** (???) שאין הבהמה נהיית קדושה במאמר פיו, אלא מוסר אותה לגבאים, והם מקדישים אותה בדיבורם.

וזה הענין שנאמר "ראשי המטות" ולא נאמר "נשיאים", להורות על ענין זה שלומדים מנדרים, שבכח דיבורו של אדם מישראל להטות הענין במאמר פיו על פי דיבורו. ולכן נאמר לשון הטיה לגבי נדרים דווקא ולא בשאר מצוות, כיון שדבר זה נלמד מנדרים דווקא, שלא רק במעשה אפשר להטות ולשנות, אלא גם בדיבור יכולים לשנות, כמו שרואים בפרשת מטות שבדיבור אפשר לגרום לקדושה ולאיסורים.

וזה הקשר של פרשת נדרים לפרשת מטות, כיון שמפרשת נדרים לומדים ענין זה שעל ידי דיבורו של אדם יכול "להטות" ולפעול כל מיני דברים. וגם זה הקשר של פרשת מטות לפרשת מסעי, שעל ידי שאדם שומר דיבורו לבלתי לדבר רק מה שמותר על פי התורה, ורק מה שנצרך לעבודת ה', שזה מורה עניינה של פרשת מטות, אז על ידי זה יכול לנסוע, דהיינו שיכול לעלות במדרגות הקדושה ולהתעלות.

וזה ענין התיקון של ימי בין המיצרים. כי הנה בית המקדש השני חרב בעוון לשון הרע ושנאת חנם, כמו שאמרו חז"ל במסכת יומא (ט): "מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים... אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים".

עוד איתא במסכת ערכין (טו): שלשון הרע שקול כנגד ג' עבירות ע"ז ג"ע ושפ"ד, וז"ל: "תנא דבי רבי ישמעאל, כל המספר לשון הרע מגדיל עונות כנגד שלש עבירות עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים. וכתב בספר גבורות ארי (יומא נג: ד"ה ולא תיכנס) שעל ידי לשון הרע נגרם שנאת חנם, ומחמת שנאת חנם חרב בית המקדש.

הרי שפגמו של לשון הרע הנעשה על ידי דיבורו של אדם, חמור כמו ג' עבירות שאדם מצוות למסור את נפשו עליהם, ומפני פגם זה חרב בית המקדש השני. והיינו, דאף שהעונש על דיבורים אסורים של לשון הרע אינו כמו העונש על שלוש העבירות, זהו מחמת ששלושת העבירות הם במעשה, ולשון הרע הוא רק בדיבור, ועונש על מעשה הוא חמור יותר מאשר על דיבור, וכמו שאמרו חז"ל (מכות ד: ועוד): "לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו".

וטעם הדבר שהעוון של שנאת חנם חרב בית המקדש השני, יבואר על פי הגמרא במסכת שבת (לא). "שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל גייריה, אמר לו דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה, ואידך פירושה הוא זיל גמור". והיינו שיקיים המצווה של "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח).

הרי שמצוות ואהבת לרעך כמוך היא כלל כל התורה כולה, וממילא שנאת חנם הוא ההיפך מזה, והוא ביטול כל התורה כולה. וזה היה חטאם של דור בית שני, שהיה ביניהם שנאת חנם, ומטעם זה חרב בית המקדש.

והתיקון לזה הוא על ידי שאדם שומר פיו ולשונו לבלי לפגוע בחבירו, ואפילו אם חבירו מחרפו בדברים, ואפילו אם מלבין פניו ברבים, עם כל זאת ישמע בזיונו וידום. ולא רק שישתוק מלגדף את מי שביישו, או שלא יספר זאת לאחרים, אלא שישלח לו ולא יחזיק לו טינה בליבו, ולא יעבור על לאו של "לא תטור" (ויקרא יט, יח), רק ימחול לו לגמרי (וכדאיתא שם בגמ'), ויאהבו אהבת חנם.

ומדה טובה מרובה, שאם אדם אומר מילה טובה לחבירו, או איזה דבר חיזוק, אז פועל בזה דברים גדולים. וזה התיקון לסיבה שמחמתה חרב בית המקדש, שתמורת שנאת חנם שהיה אז, עכשיו מגביר בליבו אהבת חנם, ותמורת לשון הרע מדבר בפיו דיבורים טובים לחבירו, ומתקן בזה את הענין של חורבן בית המקדש, ומביא לבנינו. והוא עיקר עבודת השי"ת בשלושת השבועות של בין המצרים, שבוודאי יש דברים מסויימים לתקן העוונות שהביאו לזה.

ודיבור, יכול מצד אחד להכאיב יותר ממכות, ומצד שני יכול לפעול דברים גדולים לטובה. וכמו שאיתא בגמרא במסכת ברכות (ז): "ואצר רבי יוחנן משום רבי יוסי טובה מרדות אחת בליבו של אדם יותר מכמה מלקיות".

הרי לפנינו חשיבות ענין דיבורו של אדם, שבין על ידי שתיתקו ובין על ידי דיבורו, יכול לתקן ולפעול במעשה עניינים גדולים, ולהיפך ח"ו יכול לגרום על ידי דיבורו חורבנות, כמו חורבן בית המקדש. ועיקר התיקון לזה הוא לשמור פיו בשתיקה באם מחייבו חבירו, או בדיבור לדבר בנעימות, ולומר לחבירו דברים טובים המחזקים אותו.

וזה עיקר העבודה בשלושת השבועות של בין המיצרים, לתקן חטא זה של שנאת חנם, ואם בני ישראל היו עובדים ומתקנים זה, אין ספק בליבי שהיה תיקון על העבירות שגרמו לחורבן בית המקדש, והיה נבנה בית המקדש הנצחי. השי"ת יעזור שנזכה לקדש את פינו ונזכה לבניין בית המקדש ולקבלת פני משיח צדקינו בב"א.

לקבלת הגליון מידי שבוע למייל שילחו מייל לכתובת m0732951213@gmail.com